

„POKROK“ vychádza každý piatok.

Adresa pre všetky zásielky:
Dr. Pavel Blaho, lekár v Skalici
(Szakolca).Oznamy (inzeráty) účtujú sa
ľavne a platia sa vopred.

POKROK.

Predplatné poštou:

Na celý rok 2 koruny. Na pol
roka 1 korunu. Jednotlivé čísla
v expedíci a pri zasielkach naj-
menej 20 výtiskov stojí 2 hal.Predplatné do cudzozemska 5 kor.
Bezmenné a nevyplatené dopisy
sa neprijímajú.

— ❁ Týždenník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu. ❁ —

Živnosť roľníka.

Vzmáhaním sa socialnej demokracie šíra sa ustavične úvahy o živnosťach roľníckych.

Základ učenia Marxovho, najväčšieho mysliteľa socialistického, je v tom, že dľa jeho úvahy živnosti by nemali mať v rukách jednotlivci, ale štát, lebo obec, a jednotlivý človek by bol na tejto veľkej živnosti len delník, ktorý by ale zisk z tej živnosti rovnako s druhými delníkmi užíval. Toto smýšľanie sa roľníkom nelúbi, lebo žiaden neoddá svoj majetok dakomu len preto, aby potom ako delník mohol na ňom pracovať, bár by hneď i zaistenú mal pri tom budúcnosť.

Aby socialisti i roľníkov získali svojmu učeniu, mnoho úvah píše po časopisoch, aké výhody by boli pri tom, keby roľnícke majetky spojily v jednu živnosť, v jeden veľkostatok. Hospodárska práca sa prevádza a má sa prevádzať strojmi. Je to s malými výminkami dokonalejšia práca, ako práca ručná: K účinkovaniu stroja užíva sa na miesto ľudskej, lebo zvieracej sily, sila parná. A stroje môžu lepšie účinkovať na lánach ako na úzkých roľkách. Toto je nepodvrátiteľná pravda a dľa tohoto povedia socialisti, že spojenie malých živností v lány donášalo by väčší úžitok. To stojí zvlášte pri obilii lebo práca okolo obilia všetka sa dá prevádzať strojmi. Pri práci okolo sadiv stroje ešte nie sú tak dokonalé a tohoto sa chytajú zase hospodári a tvrdia, že roľník na malej živnosti pestovaním sadiv pri svojej neúnavnej práci môže nadobudnúť zo zeme väčšiu výnosnosť. Pestovaním zelenín dosiahne roľník ešte väčšieho osahu zo zeme. To by sa dalo dosiahnuť i na veľkostatkoch, ale to zase nechce žiaden predpokladať, žeby ten roľník na veľkostatku jako delník pracoval tak pilno a žeby sa staral o to tak, jako sa stará teraz.

Všetky tieto úvahy sú základné, pravdepodobné a čelia na to, aby sa čím väčšia výnosnosť zo zeme nadobudnúť mohla. Úvahy socialistické učia roľníka, jakými prostriedkami má hospodáriť, úvahy agrárne zase povzbudzujú ho k vytrvalej práci, ktorá je prvou podmienkou jestvovania roľníka. Všetky úvahy potvrdzujú, že roľníka bude budúcnosť jeho agrárne snahy prinútiť konečne i štát k tomu, aby robil svoje povinnosti oproti roľníkovi, aby ho nenechával na seba a podporovaním priemyslu na úkor roľníka, aby ho neutláčal.

Predplácajte „Pokrok“ 2 kor. na rok!

Pamiatka cechovného zariadenia.

Pri vyskytnutej remeselníckej otázke i ja cheem niečo o stave cechovskom napísať k vôli veči a k vôli zachovaniu pamiatky a úcty oproti životu a snahám našich predkov. Z týchto pamiatok ako z otvorenej knihy môžeme sa učiť pre život, ony nám poskytujú látku k štúdiu o sociálnych pomeroch tej doby. Lebo len tak sa nám môže utvoriť úplný obraz o niektorom stave, ak poznáme jeho pohánky v jeho činoch a sriadení. Medzi dôležité sriadenia patrí i sriadenie cechov, lebo tieto prenikly svojim mocným vlivom do všetkých miest, obcí a boly po dlhú dobu ozdobou počestného remesla a živnosti, ktoré je dnes v smutnom úpadku.

Cechy boly dôležitou organizáciou, ktorá držala jako pevný železný kruh v poriadku a počestnosti všetky otavy remeselnícke a živnostenské, s veľkou prísnosťou dohliadala na dokonalosť práce a zároveň na mravný život svojich príslušníkov. Neprišiel žiaden kákol do zdravého sadu cechovného. Dobře preskúmali každého prv, než ho medzi seba prijali. A pokiaľ išlo všetko dľa starých predpisov a zvykov, zachovávaly sa všetky ustanovenia predkov a bolo všetkým týmto stavom dobre.

Novoveká doba avšak pomaly shladila všetky tieto vzácné starobylé zariadenia. . . My sme odkopli ustanovenia našich predkov jako haraburdy, avšak dnes by sme ho radi vyhrabávali z hĺbky zapomenutia, vidiac hlboký úpadok a zckazu mnohých čestných remesiel a živností, ktorým už pomaly vyzvávajú na ceste z tohoto sveta. Dnes mali by sme zo starých, osvedčených riadov čerpať silu a látku k obnove a reforme etihodných remesiel, ktoré upadnúť do hltavého náručia moderného sveta, sotvy sa udržia pri nastávajúcej životných podmienkach.

Je pravda, že je obťažný boj proti kapitalizmu. Avšak dobrý vkus, dobrá, solídna práca keď výnde z ruky poctivého remeselníka, vždy najde uznanie a kupeca. Nesolídnosť mnohých remeselníkov uvalila mnohé remeslá do úpadku.

Za starých časov staraly sa cechy hlavne o spôsobilosť svojich príslušníkov a to bol vrchol významu tohoto dôležitého zariadenia, ktoré nám už od časov chybuje.

Cechy súdily nad prácou jednotlivých tovaryšov a majstrov a nepripustily nikoho k samostatnosti, pokiaľ sa nepreukázal skutkom, že práca jeho je skutočne majstrovská. Takýto musel preukázať dajaké majstrovské dielo, keď cheel byť za majstra uznaný.

Že za starých časov venovali cechom a poriadkom obzvláštnú péčlivosť a pozornosť i so strany úradov a vlády, o tom svedčia mnohé opatrno zostavené generalie a nariadenia, v ktorých boly vzácné a užitočné opatrenia a ochrany urobené v prospech rozkvetu a poctivosti remesiel. A tieto ochrany boly veľmi užitočné, lebo

jakonáhle sa len trochu uvoľnily púta, v ktorých cechy držaly remeselníkov, a nastala sloboda, bolo po solídnej, spoľahlivej práci a málo majstrov pokračovalo v starých sdedených tradíciách.

Pozostatky starej remeselníckej práce hlásajú po dnes umelosť, vkus a solídnosť delníctva, a my dnes obdivujeme túto vzornú pílňnosť a dôkladnosť v prevedení práce. Tieto hotové predmety sú najhlavnejší svedkovia práce a snahy remeselníkov za starej doby. To sú cenné pamiatky, ktoré musíme vážiť a opatriť pre budúcu dobu.

(Pokračovanie nasl.)

Naši kapláni.

Nemajú pokoja ti naši kapláni. Keďby boli čvaši, keďby s notármi služnovecami a s pisárikmi za jeden koniec tiahali a sedliacka halena keďby im smrdela, to by ich páni potapkávali na plecía i bozkávali by sa s nimi až by páni dostali rozšírenie vlastneckého srdca. Ze však najdú sa mladíci, ktorí nenávidia faleš, milujú ľud a perom i slovom pracujú na tom, aby sedliak, remeselník, robotník nebol poníženým otrokom, lež sebavedomým človekom; nuž to sa »vlastnecká« žil pánov vylieva jako močarina a svojim nezdravým vzduchom — duchom otravuje u nás všetko, čo je zdravé.

Tak i náš predrahy priateľ, p. Koloman Szabó v Holiči. Jemu nenie dost na tom, že otrávil duše Skaličanom, že rozbúrili mysle pokojných ľudí v Skalici, Mokrom Haji, v Malej Prietrži a vo Vrádišti. On neuspokojí sa s krivdou, ktorú učinil skalickému Novákovi, zamiešajúc sa nepovolane medzi kaplána a biskupa. On ide a nepovolane nastrka sa ďalej.

Mimo kaplána Josefa Nováka jako socialdemokrati a panslávi oznámení su v Nitri u župana ešte: dr. Herold, holičský kaplán a Jozef Makás, kaplán vo Gbeloch. Čo títo previnili? Nech sa ozve koho pobúrili, nech žaluje, koho pohoršili, nech vystúpi ten, kto by vďačnou láskou nebol zaviazaný týmto horlivým kňazom, ľudomilom.

Jediný, kto horší sa na nich je Koloman Szabó, ktorý sotva zdržuje sa v Holiči rok a už svojim spupným chovaním podraždil proti sebe nie len sedliakov, na ktorých z poza ovečej kože vyceruje vlčie zuby, *) lež ešte i tých pánov, ktorí snád majú v sebe trochu etí a sebavedomosti.

Ľud je so svojimi kňazmi spokojný, ľud platí dane, etí Boha, miluje blížného, hľadá osvetu, číta noviny, zakladá si k lepšej budúcnosti

*) Sedliaci pozor. Red.

■ KNIHTLAČIARENĚ, KNIHKUPECTVO

JOZEFA TESLIKA

■ V UHORSKEJ SKALICI. ■

potravne a peňažné spolky. A to hneva Szabóva. On by rád, keďby sa ľudia rvali, jako bestie. Preto rozháňa ľudomilov kňazov a sadí nám do okresu »vlastenectvom« tak plodné štepy, jako je Lojzek Hoffmann, pastier tiel i duší v Brockem.

No my takéto pastierov nechceme. Nech sa sními kamarádi p. Szabó: je im hodný, hodí sa k nim. Ale v kostole, v škole, na kazateľnici, vo spovedelnici my nechceme Hoffmana, nepotrebujeme Szabóva. Dajte nám Nováka! Nechajte nám Herolda a Makása!

Pijanstvo a úžera.

Medzi tými mnohými pligami, ktoré náš chudobný ľud na žobrácku palicu prinášajú, nie ostatné miesto zaujíma úžera. Je síce pravda, že máme zákon, ktorý úžerníkom veľkými pokutami hrozí, lenže — bohužiaľ — zákon tento, ako aj mnohé iné žiadneho osuhu nemá, len na papieri zostáva. Že úžerníctvo veľké spustošenie je v stave zapríčiniť, to Rutení najlepšie dokazujú. Skrze korhelstvo a úžeru znivočených Ruténov vláda nasilou by chcela na nohy postaviť, ale to nejde. Zakiaľ ešte skrze poľských židov cestou úžery a korhelstva celkom ožobráčené neboli, liberálna vláda ani sa o nich neobzrela, len o to mali starosť, aby Rutení — pálenkou ohízení — liberálnych ablegátov do snemu lifrovali. Teraz už zdajú sa starať o nich, ale už je neskoro.

Kto osobne pozná postavenie pospolitého ľudu v Oravskej, Treačianskej, Nitrianskej, Liptovskej, Zvolenskej a Spišskej, ten uzná, že poľskí židia, ako dajaké šášky, aj v týchto stoliciach skrze korhelstvo a úžeru to isté spustošenie zapríčinili, jako aj u Ruténov.

Nedá sa tajiť, že nášho ľudu jediná, ale veľká chyba je korhelstvo. A kto ho k tomu priviedol? Kto iný, jako štát! Tolko je tých krčiem aj po tých najmenších dedinách, že ozaj neni div, že ten chudobný človek mnoho raz aj

nechcejú do týchto diabolských osídel upadne. Poľský žid malé deti cukerlíky pálenkou naplnenými vabi do krčmy; mládencov muzikou, dospelých a starých »dobrým« páleným. Ku pr. v trenčianskej stolici neďaleko Beluše je jedna veľmi malá dedinka, má troch židov — krémárov ani jeden nič nerobí, len otravu páleníčnú merajú a predsa sú zámožní, kdežto jej obyvatelia sú všetei žobráci. Cestujúce cez dedinku zdola hore, každému napadne nápis na prvej krčme: »Tu je k dostaniu dobré pálené«; o niekoľko krokov je druhá krčma s nápisom: »Tu je k dostaniu lepšie pálené.« Na konci dediny je tretia krčma s nápisom: »Tu je k dostaniu najlepšie pálené.« Kým div, že pri takéto troch diabolských klepeoch s takýmito nápsimi nešťastní obyvatelia toľko koštovali, ktorý žid má najlepšie pálené, až si konečne všetko prepili. Ktorý občan len raz, dva razy prestúpil prah krčmy poľského žida, ten už je na tej smutnej ceste, s ktorej len s kapsou a žobráckou palicou vrátiť sa môže.

Poľský žid — krémár je aj veľmi milosrdný. On aj požičia utisnutému, najmä takému, ktorý uňho vždy pije, ale na vysoké procenta. Zákon dovoľuje len 6, až do 8 percentov. Známe také pády, kde krémár utisnutému požičil 2 koruny ale s tým pomerovaním, že na každý mesiac bude mu platiť šesťák, t. j. 20 hal. a tak tento ubohý človek platil 120 percentov. Inde krémár utisnutému požičil 10 kor. a za interes nežiadal peniaze, ale že v lete odrobí si môže aj interes; aj istinu. A keď v lete dlžník už 4 týždne, t. j. 24 dní pracoval, išiel kľukat robot s veriteľom v tej nádeji, že už dlžobu nielen vyplatenú má bude, ale žeby ešte niečo zpiatky mal dostať. Žid takto rátal: Robili ste 24 dní na deň po 40 hal., to obnáša 9 K. 60 hal., teda ste mi dlžen ešte 40 hal. z istiny a okrem toho aj interes od 10 K. na pol roka, a keď ešte jeden týždeň budete pracovať u mňa, vtedy budete mať vyplatenú aj istinu aj interes. A tak do kopy 30 dní pracoval, než 10 K s interessom vyplatil. Nezabudnime, že tento chudobný robotník svoju

dlžobu odrátal vtedy, keď tie najdlhšie dni boli, keď inde na deň korunu ba i 1.20 platili. Rátajú teda 30 dní po 1 K., to obnáša 30 K., a tak ten chudobný roľník za vypožičaných 10 K. na pol roka platil 30 K., čo 400 percentov obnáša.

Nie malé úžerníctvo sprevádzajú aj tí, ktorí od mlieka odstavené teľa dajú do opateri chudobnému roľníkovi pod tou farehou, že on musí teľa odchovať a keď sa uňho z telata odrastená krava 2 razy otelila, potom kravu musí tomu odovzdať, od koho ju jako teľa dostal. Sú mnohí, ktorí v tomto páde žiadne úžerníctvo nevidia. Od mlieka odstavené teľa nemá viacej ceny, jako 40 K., čo je veľmi mnoho rátané. Keby majiteľ tela bol za 40 K. predal a peniaze do sporiteľne uložil, po troch rokoch bol by mal po 6 percent 51.52 K. Keď ale dal teľa do opateri pod horespomenutými podmienkami, po troch rokoch dostane kravu, ktorú keď predá, dostane 200 alebo 220 korún. A tak kto teľa pod hore spomenutými podmienkami chudobnému a spolu sprostému človekovi do opateri dá, ten peniaze na 220 až 250 percentov požičiava. V tomto páde je to ešte najsmutnejšie, že chudobní ľudia na úžeru takúto ani sa len neponosujú, ba ešte chvália sa, že od toho telata si oni 2 telce prisadili. Sú mnohí, ktorí svoje hryzenie svedomia v takéto pádoch s tým cheejú udusiť, že kto teľa do opateri dá, že mu tam mnoho ráz zahyne, a tak nič nedostanú. Nuž a ten čo dostane, čo to teľa pár mesiacov choval a opatroval a o pár mesiacov zdochlo mu? Kto mu to vynahradí?

A ponevác úžerníkom v obeť len sprostí a počtovať nevediaci ľudia padnú, k vóli týmto ešte pomerujem, že čo to znamená, požičať si na 200 percentov. To znamená, že keď niekto by si na počiatku roku požičil 100 korún aby sa zaviazal, že na konci roku mu splatí 300 kor. Hľa, v menšej miere ku takejto farche zaväzuje sa aj ten, kto teľa do opateri berie pod hore spomenutými podmienkami.

Ja som len tri pády úžerníctva uviedol,

BESÉDNICA.

O sv.-ondrejských Slovákoch.

Keď z Vacova do Pešťbudína cestujeme, na pravej strane za Dunajom jedno mnohovežové mesto vidíme. To je Svätý Ondrej. Leží teda medzi Vacovom a Pešťbudínom, na budínskej strane Dunaja. Od tohoto mesta dostal meno aj ten ostrov v Dunaji, ktorý sa podľa Sv. Ondreja až po Vyšehrad tiahne. Svätý Ondrej má teraz okolo päť tisíc obyvateľov. Dľa náboženstva sú katolíci, pravoverci, (ortodoxi), evanjelíci, kalvíni, židia, ba aj anabaptisti. Dľa národnosti bývajú tu Maďari, Nemci, Srbi, Slováci a Dalmatinci. Takého mesta ďaleko nenajdeme, kde by toľko náboženstvá, toľko národnosti a reči sa nachádzalo, ako vo Sv. Ondreji.

Z dejin mesta Sv. Ondreja, z doby pred tureckým poddanstvom málo vieme. Istá vec je, že najstarší obyvatelia terajšieho mesta sú Srbi. Títo sem prišli po vyhnaní Turka z Uhorska. Keď totižto turecká moc bola v Uhorsku v bitkách pri Parkane, Budíne a Moháči v rokoch 1683—1687. zlomená, viedeňská vláda na tie vidieky, ktoré od Turka vypustošené boli a tak neobývané zostaly, cudzé národnosti osadila. Tak sa dostali Srbi zo Srbska pozdĺž Dunaja až po Vyšehrad, Nemci z Rakúska na okolie Budína, ba aj Slováci na Dolniaky a na okolie Pešti.

Vo Sv. Ondreji sa usadili najviac Srbi. Nemci už menším počtom. Správa mesta prešla do srbských rúk, tu mali svojho biskupa, mali gymnázium, seminárium, učiteľskú praeparandiu.

Bohatí, zámožní boli, ľahko si mohli päť veľkých kostolov vystaviť, ktoré ešte aj dnes stoja. Sami najviac kupectvom sa zaoberali, lebo polozenie mesta pre toto bolo najvýhodnejším. Lebo pri samom meste tečie Dunaj, tá najlepšia vodová cesta, cez mesto vedie výborná hradska od Budína až po Vyšehrad, ešte z rimanských časov pozostala.

Lenže Sv. Ondrej má aj výbornú pôdu pre roľníctvo a ešte výbornejšie vrchy ku dorábaniu vína. Budínske vína sú v celej našej krajine, ba vo svete známe. Pod budínskymi vínami aj sv.-ondrejské prišli do obehodu. Sú to tie isté vína, na tej istej pôde urodené. Tie vrchy, ktoré od Budína počnúc až po Vyšehrad tiahnu, boli samými hrozňami vysadené. Aj vo Sv. Ondreji veľké množstvo vína sa rodilo. Ešte aj teraz to spomínajú, že koľko sa aj tomu najchudobnejšiemu človeku vína urodilo a čo s ním robil.

Srbi ku obrábaniu viníc robotníkov potrebovali. Oni sami vo viniciach velice pracovať nechceli, radšej si sem do Ondreja cudzích robotníkov priviedli. Niektorí prišli aj z Dalmácie, ale najväčšia čiastka týchto robotníkov prišla z horného Uhorska, z pomedzi Slovákov. Sú tu zastúpené všetky stolice Hornouhorské. Najdeme tu Slovákov od Nitry, z Trenčína, od Oravy, z Liptova, z Tekova, zo Spiša, slovom zo všetkých stolíc, kde len Slováci bývajú. Títo sa vo Sv. Ondreji usadili a obyvateli Svätého Ondreja sa stali.

Ale sa aj premenili. Veľkému vlivu srbskému odolať nemohli. Srbi boli páni, naši ubohí Slováci ale služobníci. Museli sa v mnohom ku Srbom prispôbiť. Reč sa im posrbčila; zvyky,

obyčaje tiež srbské prijali, ba mnohí aj na srbsku t. j. pravovernú vieru prestúpili. Mnohých Srbi aj odmeami ku prestúpeniu vábili. Niektorý za toto aj mestský úrad dostal.

No najväčšia čiastka Slovákov predsa ku svojej viere vernou zostala, len reč si premenila, preinakšila a slovenské povedomie ztratila. Tí Slováci, ktorých predkovia pred 150—200 rokmi prišli do Svätého Ondreja, už nevedia, že sú Slováci, ale sami seba volajú Dalmatincami, reč svoju dalmatinskou. Myslia, tvrdia a chceli by to dokázať, že ich predkovia nie z pomedzi Slovákov, ale z Dalmácie prišli do Svätého Ondreja. A to všetko k vóli Srbom. Zo začiatku pravda medzi tými pôvodnými dalmatinskými delníkmi a Srbmi žiadny rečový rozdiel nebol, lebo tou istou rečou vyprávali, bol ale rozdiel náboženský a rečový medzi Slovákami a tými dalmatinskými robotníkmi.

Ačpráve tí Dalmatíncania tou rečou hovorili, čo Srbi, predsa boli katolíci, a Srbi pravoverci. Dľa náboženstva Slováci za Srbov vydať sa nemohli. Delilo ich náboženstvo, vydali sa pomaly za Dalmatínov, ktorí tiež katolíckymi boli. Tak sa stali z nich Dalmatinci. A nechce, nedá sa žiadny taký namyslený Dalmatínek o tom presvedčiť, že on je vlastne tiež Slováč. On nechce byť Slovákom.

Lebo týchto všetkých ako najnovšie prišlých Rajčanmi volajú. A toto je posmešné meno. A posmievať nikto sa nedá rád. Všetkých tých, ktorí nedávno pred 5—10—14 rokmi sem prišli a preto svoje slovenské povedomie ešte zadržali »Rajčanmi« volajú, lebo myslia, že od Rajeca pochádzajú. (Pokrač. nasl.) Dr. Pavel Žiška.

ktoré sú veľmi hrozné a preto veľmi múdre by urobili niektorí medzi ľuďmi žijúcimi, aby tiež seba známe pády úžery uverejnili, až ľud pozná nemilosrdné pijavice, ktoré ho cicajú. Lež nenie dosť, úžerné pády uverejniť, ale aj predstavenstvu, a síce kráľovskému súdu takých úžerníkov treba oznámiť, lebo skrze to úžerníci nielen že potrestaní budú, čo aj zaslúžili, ale takto nie jedného chudobného človeka by sme vysvobodili z pazúrov úžerníkov, lebo pred súdom procenty, ktoré výše 20 korún ohnávajú, mu odpustené budú.

Nenie teda divu, že náš chudobný ľud robí jako otrok. a predsa nič nemá, zle sa šatí a na, dodavok ešte aj hladovať musí. Koho korhelstvo ešte celkom neožbránilo, toho úžera iste ožbránil. Proti týmto dvom morovým ranám vodcovia ľudu spojenými silami bojovať musia. Nadovšetko páni farári a páni učitelia v tomto ohľade mnoho by mohli urobiť. Pri každej príležitosti majú seba sverený ľud poučiť o smutných následkoch pijanstva a úžery, k čomu aj dla svojho úradu zaviazaní sú.

Toto by ver lepšie bolo, ak šovinistickým ohútkam sa odovzdávajú, maďarisovať, deti ubíjať, slovensky smýšľajúci ľud ostrôčovať, slovenských rodomilov udávať, prenasledovať a rodu verných oltárnych bratov pod úradmi denunciovať.

— Pravda za toto dostane sa červený pás, za ono ale nič.
Str. Ferdinand

Noviny z celého sveta.

— **Korea padla** už celkom do rúk Japonských. Korejský kráľ musel rozpustiť svoje vojsko a miesto jeho zaujalo vojsko japonské. Korejskí delegati darmo hľadali zakročenie u haagskej smiernej konferencii jako i u vlády anglickej, nemeckej, francúzskej, ruskej a Spojených štátov amerických. Do rozopre s japonskami nechce vstúpiť k vôli Korei žiadna vláda.

— **Nepokoje v Makedonii** vzdor zakročeniu Porty u rékekej vlády trvajú ďalej. Sultán nevie urobiť poriadok a veľmoci sa do veci miešajú nechcú.

— **Boje v Maroku.** Medzi Domorodecami a vojskom francúzskym strhajú sa každonno bitky. Francúzi obľahli mesto Casablanka a domorodeci podnikli v značnom počte prudké útoky robí na nich. General Druče, veliteľ francúzskeho vojska pýta posilu od vlády.

— **V Belfastu** (Irsko), tiež panujú nepokoje. V nedeľu bola prvá srážka; srážky vedú sa s delníctvom a vojakmi. Vec silno pretrásajú v anglickom sneme.

— **Medzi Japonskom a Spojenými štátmi** americkými sa shodnutie zase pokazilo. Japonci nechceli prijať podmienky uzavretia smluvy so Spojenými štátmi.

— **V Hamburku** prišli na stopu veľkým krádežiam zbožia. V prístave pri nakládání zbožia, robotníci shodnutí s majiteľom jedného parníku odnášali mechy zbožia na tento cudzí parník. Robili to už asi 30 rokov. Cena takto ukradeného zbožia obnáša viac millionov.

— **V Amerike** telegrafisti jedni za druhými vypovedajú štrajk. Celá spoločnosť ľudská trpí týmto mnoho tak, že vláda usiluje sa konec urobiť týmto nepríjemným štrajkom.

— **Komická príhoda.** V prahe jedna domovná pani zbúrila políciu, že v její pivnici straší, alebo je tam nejaký zlodej, lebo počul odtiaľ k chrápaniu podobné hlasy. Strážnik išiel do pivnice, pri veľkej zvedavosti a strachu divajúceho sa, ale čo chvilu sa udalosť vysvetlila. Strážnik vyvedol z pivnice známeho pijáka, ktorý súc bez prístrešia tam chce odbaviť svoj raňajší spánok.

Drobné zprávy.

— **Smrť.** Minulý piatok zomrela v Skalici Zuzana Dúbravská, matka bývalého redaktora »Ludových Novín«. Dožila krásneho veku: 91 rokov.

— **Filiálka** Skalického gazdov. potravného spolku bude na predmestí Skalice — jako očúvame — dňa 1-ho sept. otvorená. Skôr otvorená byť nemôže, lebo osobníctvo nemá času k zariadeniu sklepu.

— **V Prešporoku** bude dňa 25-ho aug. od 10. hod. dopoludňa do 6. hod. trh na obilie. V miestnosťach Bellevue budú skupovať jačmeň. Urobí sa s tým konkurencia vidieckým židom, skupovateľom jačmeňa.

— **Besní psi.** V Čachticiach sa následkom veľkej horúčnosti tak rozšírila besnota psov a mačiek, že predstavenstvo obce nariadilo vykynožiť všetkých psov. Pri kynožení pohryzli psi niekoľko osôb.

— **Cholera.** V Rusku v Gubernii Samora sa šíri cholera. Udalo sa už na sto pádov tejto nemoci. Mnoho osôb zomrelo. Vláda prísno nariadila lekárom dohliadať na zdravotný stav ľudí. I ostatní vlády robia ochrany proti cholere. V terajšej dobe šírenie cholery už není tak nebezpečné, lebo sú zdravotné pomery lepšie sriadené.

Pozvánie

na V. ročité valné zhromaždenie »Gazdovskopotravného spolku v Radimove,« ktorá sa bude vydržiavať 25. augusta 1907 popoludni o 4. hod. v miestnosti spolkovvej.

P r e d m e t y :

1. Zpráva riaditeľstva.
2. Zpráva dozorného výboru.
3. Predloženie a udobrenie záverečných účtov.
4. Rozdelenie čistého zisku.
5. Voľba predsedu.
6. Voľba dozorného výboru.
7. Návrhy, ktoré sa musia 24 hodinami vopred predsedovi oznámiť.

Záverečné účty sú cez 8 dni v miestnosti spolkovvej vystavené.

V Radimove, 12. augusta 1907.

»Riaditeľstvo.«

KUPOJTE V POTRAVNOM SPOLKU!

Hospodárstvo.

O pleveli (burine).

Dľa V. O. Polačka.

Naši hospodári vedia to dobre, že nielen v potu tváři pracovať im treba, ale že vzdor tej najväčšej usilovnosti sa im moc »trňa a bodlače« urodí. A to ich hnevá najväčšmi. Lebo darmo je: kto si nedá záležať na poľa, nemôže očakávať dobrú úrodu, ale mnohí pracujú ozaj bez únavy — a predsa: miesto raží stoklas, miesto jačmeňa ohnieu, miesto čateliny kukučinou zpalené hniezda vyčká. Podobne i naše ženičky nestačia obriaďiť hriadky zahradené a zasiaľ z prvých závodov kúpené dobré semená, v netrpelivosti svojej vyčkávali už vzkĺčenie semien a o pár dní zbadajú, že to, čo schodí, neponáša sa ani na mrkvu ani na šalát, ale na žihľavu, lobodu a podobné buriny. Nastane ťažká práca plenia a len keď sa plevel horko-ťažko odstránil, môže pučiaca zelina sa dvíhať.

Je to v každom poli, v každej záhrade a preto nebude o veci, keď si o tomto poľnom, záhradnom a lúčnom pleveli prehovorme, v nádeji, že keď ho poznáme bližšie, keď sa poučíme o jeho životnej sile a o spôsobe jeho vzrastu i hubenia — predsa konečne podarí sa nám ho vykoreniť.

Pod slovom »plevel« rozumieme tedy také rastliny, ktoré sa nám ako nevolaný hosť v pôde uhniezdily a proti našej vôli rastú a ktoré menovite v pôde menej pestovanej bujne rastú i cele vytisnú. Kde užitočné rastliny buď nedostatkom potravy primeranej, buď nepriaznivou povetnosťou zaostanú, tam plevel najde potravu dosť, rozmnoží sa až úžasne.

Je síce pravda, že i hospodári naši už teraz výsevou čistého zrna a gazdinky naše pilným pletím v záhrade značne vytisly plevel, no vzdor tomu dakedy to čistenie je povrebné a keď aj riadne povedené bolo, predsa sa na očistenom mieste ľahko zase nový plevel uhniezdi. — Aby sme poznali, jako predišť novému sa jeho rozmnoženiu, obzrime si jako sa plevel množí.

Veľká účasť plevela rozmnožuje sa semenom, väčšina ale semenom a korenkami. Niektorý má radšej pôdu plytkú, iný zas hlbokú ornicu na toľko, že ani najhlbším oraním sa cele nevykantrí; mnohé druhy rastú radšej vo vlhkej, iné zase v suchej pôde, jedny sú jednoročné, druhé viaceročné byliny. Na všetko toto treba nám dať pozor.

Rozmnožovanie sa semenom je ohromné a stačí jediná povrchrica, aby nám celé pole, predtým čisté, pošpinila. Semená totiž sú zväčša ľahké a k tomu ešte pierkami opatrené, takže vietor ich schytí a roznesie na všetky strany. Keď uvážime, že harmanček divý má do 60.000 semien, divý mak do 50.000, lopúch do 25.000, horčica 5.000, kukučina 4 500, ohnica 4.000, kúkol 2.500, bodliak 600, nebudeme sa diviť, že za dva roky pár zralých plevelných bylín zanečistí nám celé pole.

Rozmnožovať sa môže: živelným pričinením, ako vetrom a vodou, prenášaním skrz vtáčstvo a domáce zvieratá alebo výsevou nečistého semena a vývozom hnoja, v ktorom ukryté je nevyklíčené semä.

Vetrom rozširujú sa ľahké semenka dodliaka, starčeka, púpavy, ktoré dakedy až do druhého chotára zanesené bývajú a usadnúce na pôdu ľahko klíčia. Vodou sa tak môžu rozšíriť, že voda s vyšších miest snáša do níže s prstou i rozličné semená, ktoré veselo si v nánesoch porastú. Vtáčstvo požíva mnohých plevelných bylín a nestrávené semeno trusom roznáša. Domáce naše zvieratá tým prispievajú k rozmnoženiu plevela, že alebo mnohé štetinaté plody prilipnú im na srsi, zvlášte ovciam, alebo nestrávené zrna trusom premiešané rozsievajú. Roľník ale tým prispieva k rozmnoženiu všeliakej buriny, že alebo vysieva nečisté zrna, alebo nechá burinu dozreť na poli a jej semä zkrmi dobytkom, kde zas nestrovené s trusom vyhodí. Aby sme vedeli, že roľník práve vtedy, keď chce roli najviac dobroty dodať a ju povezie čerstvým trusom, vo veľkej miere prispeje k rozmnoženiu sa všelijakého plevela, uvediem výsledok zkúšky konanej v Paríži ohľadom klíčovosti semien plevelnatých. Dali koňom stoklas, z trusu koňského vybrali naztravené zrnká a dali volom k žrádlu; z týchto trusu zase vybrali neztravené e dali svini; v výkalov sviňských prečistené zrnka dali sliepke a ani táto ich cele nezažila, takže pozorne zasiate ešte vždy klíčili. Nedivme sa potom, že po čerstvom hnojení či na poli, či v záhrade narastie celá hora rozličnej buriny.

(Pokračovanie.)

František Ružica

Bzenec (Morava.)

Velký závod kamenický a socharský
pozlacovačský.

Robte pamiatku zomrelým.

Križe cintorné a polné, sochy kamenné a mramorové, rôzneho druhu mramoru a žuly. Svetelný (lampáše), zábradli ku hrobom. Tiež všetky kostolné potreby, to jest: kazateľnice, krstiteľnice, a rôzne rezbárske a pozlacovačské reparácie sa prijímajú za najľavnejšiu cenu.

Prosím et. pánov čitateľov nášho obľúbeného časopisu „Pokroku“, kto by si dal pamätník svojim zomrelým, tomu vykoná najľavnejšie a najrychlejšie objednávky

P. Škarohlid Ferenc kostolník v Holiči.
Za ktoré objednávky zodpovednosť beriem na seba

Frant. Ružica.

Jakub Tausky,

sklenár a obrazník, Holič, rynek.

Shotovuje ramy na obraze a zrkadla, prevezme k zarezaniu skla nové jako i staré okna za ľavú cenu.

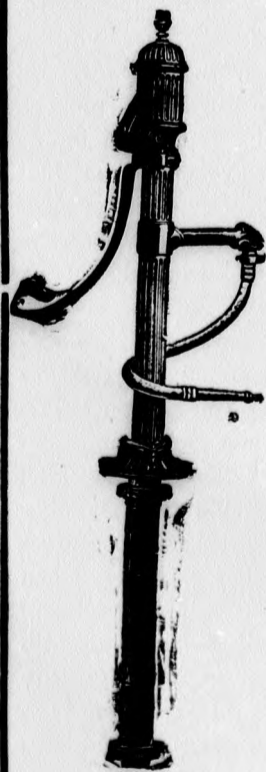
Oznam. V známost sa uvádza et. obecnstvu, že riaditeľstvo cis. a kráľ. veľkostatku holičského, holičsko-hodonínsku hradskej cestu a mostné mýto, taktiež v obecnom chotáre ležiacu cestu a prievozné mýto od 1907 okt. 1. od 1910 sept. 30 na tri roky zase do prenajmu dáva.

Oslovuju sa teda tí, ktorí tieto mýta, poľahke mýto do prenajmu vziať chcú, aby svoje návrhy najneskoršie do 30-ho augusta bežiacého roku k hore udanému riaditeľstvu zaslali, kde i bližšie podmienky prezreť si môžu.

V Holiči, dňa 7 augusta 1907.

Oznam. Upozorňujem et. p. hospodárov, že aj tohoto roku budem s benzínovým motorom pod istými podmienkami mlátiť. Raďte sa čo najskoršej prihlásiť. **Ján Novomestský** mechanik a strojár v Holiči.

VODOVODY

pre mestá, obce, verejné ústavy, villy, statky, priemysel, zárody, kúpele, zahrady, domy súkromné atd. zariaďuje čo najlepšie

Ján Vítěz

v Přerove Morava.

PUMPY

najlepšie všetkých sústav a výkonov, pevné trvanlivé. Pre pohon ručný, transmissijný, parný, vodné striekačky tiež zahradné a na hnojnicu dodáva so zárukou.

Ceny mierne.

Cenníky zadarmo.

Slovenská knižnica

nemala by chýbať v žiadnom slovenskom dome! — V prvom sväzku práve vyšla

Reštaurácia

od Jána Kalinčáka, podarený spis starodávnych zemianskych volieb

Pre ďalšie sväzky sme vybrali nasledujúce krásne knihy 2) Tri rozprávky od Jána Čajáka. 2) Nové besednice od Tajovského 3) Dejiny národa slovenského.

Adresa: **Vydavateľstvo Slov. i knižnice F. Votruba.**

BUDAPEŠT. VIII. Rákóczy-tér 3.

Každý rok
4 knihy
spolu za: **2^k40^h**

Doporučujeme našim rodinám
KOLÍNSKOU CÍKORKU.

Sklad kamien Samotových i obyčajných, kačiel na sporáky, komínové rúry atd. **Firmy Bratri Anderlove Uh. Brod** zástupca pre Skalicu a okolie **Karol Krušina.** Zbožie so zárukou! Ceny mierne!

UPOZORNENIE! Kto by potreboval stavbu vešného vápna, nech príde do Skalického gazdovsko-potravného spolku.

Sviece kostolné

všetkých druhov

voskové a polovoskové sviečky

stolné stearínové a parafínové, hladké a krútené, biele lebo barevné, ďalej

mydlá

ku praniu a voňavé

(toiletne), všetky

v najlepšej jakosti dodáva najľavnejšie

Prvá Královohradecká cis. a kráľ. dvornia továreň

na sviečky, mydlá a voňavky.

J. Pilnáček,

Hradec Králové, Král. České.

Založeno roku 1816.

12—52

SUKNE

polovlnené . . . po 65—70 kr. a výše.
grisetové . . . po 1 zl. 20 kr. a výše.
satenové . . . po 93 kr. a výše.
kanafasové . . . po 1 zl. 10 kr. a výše.
16—52 atlasové . . . po 1 zl. 5 kr. a výše.
klotové . . . po 2—3 zl. a výše.

aj jiné tkalcov. výrobky dokirkou zasílá tkalcovna.

ADOLFA JELÍNKA v Jimramově,
(MORAVA).

Vzorky zdarma a franko.

Kdo zkusí jednou po druhé kupí zas!

Prokop Skorkovský a syn

ČISTÁ OVČÍ VLNA

OCHRANNÁ ZNAMKA

zasílatelský dům

suken

a modních látek pro — pány i dámy —

v Humpoleci

Zasílá svoje vzorníky na požádání každému ochotně franko, proti frankovanému tracení Zásilký přes 20 korun vypla

Ján Novomestský,

mechanik v Holiči

odporúča et. obecnstvu svoj hojne zásobený sklad šicích strojov, biciklov aj hospodárskych strojov; zároveň upozorňuje, že prijíma všetky reparačnú do jeho oboru siahajúce.

Cenníky zdarma TELEFON

Největší česká

Pouze za holičské číslo 11

tovární výroba
HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ NA MORAVĚ.
JOSEFLIDL V BRNĚ

zelný trh číslo 11
Prisežný znalec c k zem. soudu v Brně.

VLASTNÍ VÝROBA TAHACÍCH HARMONIK všech druhů
Jednoradové, 2rad 3rad achromatické harmoniky z nejlepšího materiálu a nejsolidnější práce.
Ceny velmi mírné. Sta připsou oznámí a díky.

15—50